

Шишкіна О.В.

доктор економічних наук, доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка»

Бойчук Т. Т.

здобувач наукового ступеня доктора філософії
Національний університет «Чернігівська політехніка»

ІНСТРУМЕНТИ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ ТРАНСПОРТНИХ КОМПАНІЙ

Ризик-менеджмент, основне призначення якого полягає у забезпеченні ефективного управління ризиками які можуть виникнути в процесі діяльності та призвести до негативних наслідків, як то втрата прибутку / доходу / капіталу є важливою складовою життєдіяльності будь-якої компанії, у тому числі, транспортної.

Запровадження ризик-менеджменту діє змогу транспортним компаніям ідентифікувати, аналізувати і оцінювати можливі ризики та приймати рішення щодо їх мінімізації / нейтралізації. Кожна транспортна компанія виконуючи своє основне функціональне призначення, а саме, забезпечуючи перевезення вантажів та/або пасажирів, відчуває на собі суттєвий вплив зовнішнього і внутрішнього середовища, здатних генерувати широкий спектр ризиків. Так, наприклад, діяльність транспортних компаній супроводжується значними витратами, пов'язаними з придбанням транспортних засобів й їх обслуговуванням, оплати паливно-мастильних матеріалів, запасних частин, виплатою заробітної плати та відрахувань на неї та іншими численними затратами, які, по суті, є значною частиною витрат компанії й виступають ризикоформуючими факторами та суттєво впливають на її прибутковість.

Тож систематичний аналіз існуючих і потенційних ризиків, оцінювання їх впливу на діяльність компанії та розробка стратегії управління ними є вагомими складовими процесу ризик-менеджменту, який допомагає компанії зменшити ймовірність виникнення ризиків та мінімізувати їх наслідки.

Вагомою складовою ефективного управління ризиками є зважений підхід до вибору компаніями відповідних інструментів. Саме цьому аспекту ми приділяємо увагу у своєму дослідженні.

Вважаємо, що специфічні аспекти функціонування транспортних компаній роблять інструменти ризик-менеджменту в транспортних компаніях унікальними.

До основних специфічних аспектів віднесемо:

- мобільність активів (транспортних засобів), що підвищує ризики пов'язані з аваріями, крадіжками, погодними умовами та іншими факторами;
- необхідність контролю та відстеження через GPS, супутникові системи, що з одного боку підвищує витратність транспортного процесу, а з іншого - дозволяє перевізникам знаходити та контролювати місцезнаходження своїх транспортних засобів у режимі реального часу;

- потреба у високопродуктивних логістичних рішеннях, які вимагають вдосконалення планування маршрутів і управління запасами;

- дотримання специфічних правил і нормативів, встановлених владними органами та інші [1-3].

Залежно від сфери діяльності та конкретних ризиків, які можуть бути важливі для конкретної транспортної компанії, можуть варіюватись й інструменти ризик-менеджменту, до яких на нашу думку доцільно віднести:

- страхування, як один з основних способів захисту від фінансових втрат унаслідок аварій, крадіжок, зіткнення тощо;

- моніторинг контролю маршрутів, швидкості та місцезнаходження транспортних засобів за допомогою GPS-технологій, що допомагає компаніям вчасно виявляти можливі проблеми і реагувати на них;

- аналіз історії аварій, погодних умов, шляхів і маршрутів перевезень та інших факторів для визначення і оцінки потенційних ризиків, які можуть впливати на діяльність транспортної компанії;

- встановлення систем і технічних засобів безпеки (відеоспостереження, датчиків контролю руху тощо), що допомагає у запобіганні несанкціонованому використанню і крадіжок транспортних засобів;

- регулярне технічне обслуговування, ремонт і профілактика транспортних засобів які сприяють попередженню аварій й понесенню збитків;

- ефективна логістика дозволяє зменшити час у дорозі і знизити ризик заторів, аварій та сприяє уникненню інших проблем, пов'язаних з транспортним рухом;

- укладання договорів з постачальниками, клієнтами та іншими контрагентами дозволяє розподілити відповідальність учасників транспортного процесу і тим самим зменшити збитки від негативного прояву ризиків;

- навчання водіїв і персоналу правилам безпеки, ефективній взаємодії з клієнтами і веденню документації може зменшити ризик людського фактору.

Використання зазначених інструментів транспортним компаніям сприяє зниженню ризиків, зменшенню витрат та підвищенню загальної ефективності їхньої діяльності. Теоретико-прикладне використання зазначених інструментів потребує врахування переваг, недоліків, особливостей і обмежень їх застосування, що має стати об'єктом подальших наукових досліджень.

Література:

1. Oborilová I., Myšková R., Melichar V. Risks associated with the human resources management in transport companies. *Procedia economics and finance*. 2015. T. 34. С. 352-359. URL:<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2212567115016408>

2. Stažnik A., Babić D., Bajor I. Identification and analysis of risks in transport chains. *Journal of Applied Engineering Science*. 2017. T. 15. №. 1. URL: <https://www.aseestant.ceon.rs/index.php/jaes/article/view/12179>

3. Поліщук О. В., Щербина В. В. Теоретичні основи оцінки ризиків транспортно-логістичних компаній. *Розвиток методів управління та господарювання на транспорті*. 2016. №. 4. С. 32-41.